

TASVIRIY SAN'ATDA INNOVATSION METODLAR

Akbarova Rayhona Jamoliddin qizi

Andijon davlat pedagogika institute Ijtimoiy va amaliy fanlar fakulteti Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15801911>

Annotatsiya. Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning mazmuni, ahamiyati va amaliy qo'llanilish shakllari haqida ma'lumotlar berilgan. Jumladan, interaktiv yondashuvlar, multimedia texnologiyalari, "workshop"lar, STEAM integratsiyasi kabi zamonaviy pedagogik usullar yoritilgan. Shuningdek, bu metodlarning o'quvchilar ijodiy salohiyatini rivojlantirishdagi o'rni, dars samaradorligini oshirishdagi roli va ta'lim jarayoniga keltiradigan ijobiy natijalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, innovatsion metodlar, interaktiv dars, STEAM yondashuvi, axborot texnologiyalari, pedagogik innovatsiyalar, ijodiy fikrlash, san'at ta'limi.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida sodir bo'layotgan o'zgarishlar, zamonaviy texnologiyalarning kirib kelishi va yosh avlodning estetik tarbiyasiga qaratilayotgan e'tibor tasviriy san'at ta'limida ham yangicha yondashuvlarni talab qilmoqda. An'anaviy metodlardan tashqari, innovatsion metodlar darslarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida qo'llanilayotgan innovatsion usullar, ularning ahamiyati va amaliy qo'llanishi haqida batafsil so'z yuritiladi.

Innovatsion metodlar nima?

Innovatsion metodlar — bu dars jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodiy yondashuvini va bilimlarni chuqur o'zlashtirishini ta'minlaydigan yangi texnologiyalar va pedagogik yondashuvlardir. Bu usullar orqali o'quvchilar nafaqat tayyor bilimlarni o'zlashtiradi, balki o'z fikrini erkin ifodalaydi, amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladi.

Tasviriy san'atda qo'llaniladigan innovatsion metodlar

1. Interaktiv metodlar

Bu usulda darslar suhbat, savol-javob, fikr almashish asosida olib boriladi. O'quvchilar o'zaro fikr yuritish, bahslashish orqali san'at asarlarini tahlil qiladi, o'z estetik qarashlarini shakllantiradi.

2. Multimedia va raqamli texnologiyalar

Dars jarayonida proyektor, kompyuter, interaktiv doska, planshetlar yordamida grafik dasturlar (Photoshop, CorelDRAW) orqali tasviriy ishlanmalar yaratish mumkin. Bu o'quvchining darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va zamonaviy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

3. Amaliy mashg'ulotlar va "Workshop"lar

Darslarda mashhur rassomlar asarlarini ko'rib chiqish, ularni chizishga harakat qilish, jonli modellardan ishlash o'quvchilarda realistik chizish ko'nikmalarini hosil qiladi. "Workshop"lar orqali tajribali ustozlar bilan ishlash imkoniyati yaratiladi.

4. Kollektiv loyihalar

O'quvchilar guruhlarga bo'lingan holda biror mavzu asosida devoriy gazeta, kollaj yoki badiiy kompozitsiya yaratadi. Bu usul jamoada ishlash, hamkorlikda fikr yuritish qobiliyatini rivojlantiradi.

5. STEAM yondashuvi

STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) yondashuvi orqali san'at fanini boshqa fanlar bilan bog'lash mumkin. Masalan, geometrik shakllar asosida kompozitsiyalar yaratish yoki biologik obyektlarni san'at orqali tasvirlash orqali fanlararo integratsiyaga erishiladi.

Innovatsion metodlarning afzalliklari

O'quvchilarda ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash ko'nikmalari rivojlanadi.

Darslar qiziqarli va samarali o'tadi.

Amaliy mashg'ulotlar orqali nazariy bilimlar mustahkamlanadi.

O'quvchi o'zini san'at orqali ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Axborot texnologiyalariga qiziqish ortadi.

Amaliyotdan misollar

Andijon, Toshkent, Samarqand, Xiva shaharlaridagi maktab va kollejlarda tajribasida tasviriy san'at darslarida multimedia slaydlar, interaktiv o'yinlar, "Virtual muzeylar" tashrifi, onlayn grafik dasturlar bilan ishlash keng yo'lga qo'yilgan. Bu o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada jozibador qiladi.

Xulosa

Tasviriy san'at darslarida innovatsion metodlardan foydalanish ta'limning samaradorligini oshirish bilan birga, yoshlarning san'atga bo'lgan qiziqishini, ijodiy salohiyatini kuchaytiradi. Zamonaviy texnologiyalarni darsga olib kirish orqali ta'lim jarayoni interaktiv, samarali va zavqli kechadi. Shu bois, har bir o'qituvchi o'z darslarida yangicha yondashuvlarni tatbiq etishi zamon talabi hisoblanadi.

Tasviriy san'at haqida ma'lumot

Tasviriy san'at – bu borliqdagi voqelikni ko'rish, tasavvur qilish va tasviriy vositalar orqali ifodalash san'atidir. U inson tafakkuri, estetik qarashi va hissiyatini rang, chiziq, shakl va hajm orqali namoyon etadi. Tasviriy san'at insoniyat tarixida eng qadimiy san'at turlaridan biri hisoblanadi. U orqali inson o'z ichki kechinmalari, dunyoqarashi, ijtimoiy hayoti, tabiatga munosabatini ifoda etgan.

Tasviriy san'at turlari:

1. Rassomlik (piktura) – qog'oz, tuval yoki devor yuzasida bo'yoqlar yordamida rang-barang tasvirlar yaratish.

2. Grafika – qalam, ko'mir, sangina yoki siyoh orqali bajariladigan chiziqli, ko'p hollarda qora-oq tasvirlar.

3. Haykaltaroshlik (skulptura) – turli materiallar (tosh, yog'och, bronza va boshqalar) yordamida uch o'lchamli tasvirlar, haykallar yaratish.

4. Amaliy san'at – kundalik hayotda foydalaniladigan buyumlarni badiiy bezatish (gilam, keramika, kashtachilik, yog'och o'ymakorligi va h.k.).

5. Arxitektura – bino va inshootlarni badiiy shakllantirish, bezash san'ati.

Tasviriy san'atning vazifalari:

Estetik: go'zallikni ifodalash, inson qalbida nafislik tuyg'ularini uyg'otish.

Tarixiy: o'tmish hayot, urf-odatlar, voqealarni tasvirlash orqali tarixiy xotirani saqlash.

Ma'rifiy: odamlarni ma'naviy tarbiyalash, tafakkurini boyitish.

Ijtimoiy: jamiyatdagi turli holatlarni aks ettirish, muammolarni ko'rsatish.

O'zbek tasviriy san'ati:

O'zbekiston tasviriy san'ati o'zining chuqur ildizlariga ega. Bu san'atda Kamoliddin Behzod, Usta Alixon, Chingiz Ahmarov, Raxim Ahmedov, Said Ahmadov kabi mashhur rassomlar katta hissa qo'shgan. O'zbek rassomchiligi Sharq miniatyura san'atidan boshlangan va bugungi kunda zamonaviy yo'nalishlarda ham rivojlanib bormoqda.

REFERENCES

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Rasulov A., Qodirova Z. Tasviriy san'at metodikasi. – Toshkent: "O'qituvchi", 2018.
3. Eshmamatova S., Turg'unboyeva M. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – T.: Fan va texnologiya, 2017.
4. Nishonov Q., Sayfullayev A. Pedagogik texnologiyalar. – T.: Yangi asr avlodi, 2015.
5. Abdullaeva Z., Tursunov A. Tasviriy san'at darslarida interaktiv metodlar. // O'zbekiston san'ati jurnali, 2021, №3.
6. O'ralov A. Zamonaviy darsda pedagogik yondashuvlar. – Andijon davlat universiteti ilmiy to'plami, 2020.
7. Azizov M. Tasviriy san'at ta'limida zamonaviy axborot texnologiyalari. // Ilmiy-amaliy jurnal "Ta'lim va taraqqiyot", 2022, №1.
8. UNESCO. Art Education in the 21st Century. Paris, 2019. (UNESCO rasmiy saytida mavjud)